

Акцентування ж на розвитку умінь (не підкріплюючи це роботою над засвоєнням учнями знань і навичок) за умов відсутності іншомовного оточення теж приречене на гальмування темпів опанування мови. Вихід – у практичному, комунікативному напрямі володіння іншомовними знаннями і навичками.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ СКЛАДНИК АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Конотон О.С.

Чернігівський державний педагогічний
університет імені Т.Г.Шевченка

Мова є відображенням культури народу. Вивчення іноземної мови є проникненням в національну культуру народу, яка є невіддільною від мови у процесі її вивчення (Г.В.Колшанський, Л.Б.Нікольський, В.В.Сафонова). Національно-культурний компонент іноземної мови відбивається в одиницях різних рівнів мови, які позначають усе те, що є характерним для культури, побуту, традицій народу впродовж різних історичних епох. Отже, щоб зрозуміти інший народ та його мову і вміти адекватно спілкуватися іноземною мовою необхідно оволодіти системою понять, які визначаються переважно особливостями його культури в широкому сенсі цього слова, і за допомогою яких можливо ідентифікувати цей народ.

Таким чином, метою нашого дослідження є теоретичне вивчення лінгвістичного складника англomовної соціолінгвістичної компетенції студентів-філологів вищих педагогічних навчальних закладів освіти. До її завдань входить також розгляд класифікацій лінгвокраїнознавчої лексики.

Програма з англійської мови для університетів (2001) передбачає такі вміння, щодо лексичного складника соціокультурного компонента:

- засвоєння і правильне вживання безеквівалентної і конотаційно навантаженої лексики;
- обізнаність із соціокультурними умовностями, що впливають на функціонування мови [Програма 2001: 8].

Аналіз лінгвокраїнознавчої лексики був здійснений Н.Б.Ішханяном, В.М.Топаловою та Л.С.Дімовою. Н.Б.Ішханян виокремив такі групи лінгвокраїнознавчої лексики (безеквівалентна, фонова): актуальні історизми, найменування явищ і предметів традиційного побуту, найменування предметів і явищ нових тенденцій соціально-економічного розвитку, ономастична лексика, термінологічна лексика [Ішханян 1997:34]. І в дослідженнях В.М.Топалової мовленнєвий матеріал організується на основі діяльнісного підходу як триповерховий блок інформації соціокультурного характеру, кожен з рівнів якого реалізується в типових ситуаціях

спілкування: лінгвокраїнознавчі реалії, слова/словоформи, номінативні словосполучення, формули мовленнєвого етикету, фрази/ речення, понадфразові єдності, культурологічні реалії, поєднання одиниць першого і другого рівнів [Топалова 1995:70].

Найвичерпнішою, на нашу думку, є класифікація лінгвокраїнознавчої лексики Л.С.Дімової, яка виокремила шість типів одиниць лінгвокраїнознавчої інформації (ОЛКІ) на матеріалі французької мови: 1. ОЛКІ – реалії; 2. ОЛКІ – ономастичні одиниці; 3. ОЛКІ – речення-кліше; 4. ОЛКІ – фонові значення слів; 5. ОЛКІ – відомості культурознавчого плану; 6. ОЛКІ – елементи знань соціального, економічного, політичного життя країни [Димова 1997:15].

Спираючись на вже розроблені класифікації ОЛКІ та модифікуючи їх залежно від вимог, які перед нами ставить вищий педагогічний навчальний заклад освіти, ми пропонуємо поділити ОЛКІ на такі 6 груп та підгруп:

1. *ОЛКІ – слова-реалії* (засобів транспорту, засобів зв'язку, матеріальних умов існування, назв традиційних ігор та розваг).

2. *ОЛКІ – ономастичні одиниці*, серед яких можна виділити антропоніми (географічні, історичні, суспільні), зооніми (назви собак, кішок, папуг, корів), топоніми, прагмоніми (товари, речі мистецтв), ергоніми (найменування підприємств, установ).

3. *ОЛКІ – речення-кліше*, які в свою чергу поділяються на три підгрупи: а) для виразу емоційної експресії (погодження, згоди, радості, бажання, незгоди, зауваження, протесту, сумніву, здивування, співчуття); б) для забезпечення соціального спілкування (формули ввічливості, формули соціально-мовленнєвих традицій, індикатори формального звертання, формули фатичного спілкування; в) для реалізації власне техніки спілкування (індикатори звертання, формули встановлення контакту, формули для запиту конкретної інформації, формули завершення розмови).

4. *ОЛКІ – фонові значення (ФЗ)*, які можна згрупувати навколо ФЗ природи; ФЗ людини; ФЗ навколишнього середовища; ФЗ звичаїв, побуту; ФЗ медицини; ФЗ культури, музики, живопису, художньої літератури; ФЗ науки і техніки.

5. *ОЛКІ – відомості культурознавчого плану.*

6. *ОЛКІ – елементи знань соціального, економічного, політичного життя країни.*

Таким чином, щоб зрозуміти інший народ, необхідно оволодіти системою знань національно-специфічних правил мовленнєвої поведінки, які реалізуються в системі стійких формул та виразів у різних ситуаціях спілкування і без яких неможлива адекватна участь в комунікації з носіями мови. На нашу думку, в лінгвістичному складнику англomовної соціолінгвістичної компетенції студентів-філологів вищих педагогічних навчальних закладах освіти можна виділити 6 груп одиниць лінгвокраїнознавчої інформації. Це – слова-реалії; ономастичні одиниці

(антропоніми, зооніми, топоніми, прагмоніми, ергоніми); речення-кліше (для виразу емоційної експресії, для забезпечення соціального спілкування, для реалізації власної техніки спілкування); фонові значення; відомості культурознавчого плану; елементи знань соціального, економічного, політичного життя країни.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСАД КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

*Краснобока Т.П.; Краснобока О.Ю.
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

Інтенсифікація навчального процесу з іноземних мов у неможливому ВНЗ, покращення його ефективності потребує забезпечення взаємозв'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності як засобами введення нових організаційних форм занять, так і нових методичних підходів, що забезпечують високу організацію мовного матеріалу, самого навчального процесу і насамперед самостійної роботи студентів.

Як відомо, при традиційних методах навчання іноземним мовам самим трудомістким видом роботи є контроль за самостійною роботою як учнів, так і студентів (аспектам мови, видам мовленнєвої діяльності тощо). Нині чинна система контролю, по суті, не дає можливості ні ефективно контролювати, ні перевіряти підготовчу роботу студентів, хоч, здавалося, б в її основі закладено суцільні заходи, що контролюють усі завдання.

Велика трата часу на заходи контролю скорочує час на творчі види роботи, спрямовані на розвиток мислительної діяльності студентів, не сприяє формуванню інтересу до вивчення іноземних мов. Тому, виходячи із сучасних вимог до вивчення іноземних мов та переходу на кредитно-модульну систему організації навчального процесу у ВНЗ, в основі організації самостійної роботи студентів нами покладено адаптивну систему навчання (АСН), яка дає можливість науковій організації навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента на рівні його психологічних особливостей та мовної підготовки. Цей підхід крім того, передбачає чітке дозування та організацію програмового мовного матеріалу.

З цією метою лексико-граматичний матеріал із спеціальних студентів технологічного, фізико-математичного факультетів був нами ретельно відібраний (ТЦ), які змінилися.